

PREGOVOR

Javnost svih oblika muzejske djelatnosti, od stručnog rada do raspolaganja financijama, jedan su od razloga publiciranja muzejskih izvješća. Iz godine u godinu *Izvješća* su sve opsežnija, predstavljanje rada detaljnije, korištenje novim tehnologijama sve zamjetnije. Muzeji, unutar svojih mogućnosti i raspoloživih resursa, od materijalnih do kadrovskih, nastoje što profesionalnije obavljati svoju djelatnost u sredini u kojoj se nalaze, a *Izvješća* su način da se zajednici, stručnoj, ali i onoj mnogo široj (putem Interneta — <http://www.mdc.hr>), pokaže sva širina muzejskog rada, koju je teško spoznati samo na povremenim izložbama, najčešćim i publici najpoznatijim oblicima muzejske komunikacije s javnošću.

Ovogodišnja *Izvješća* pokazuju da broj posjetitelja u zagrebačkim muzejima pada, čak i u tradicionalno najposjećenijim muzejima (oko 24 000 posjetitelja manje u odnosu prema 1999. godini). Svjesni nužnosti komunikacije sa svojom lokalnom zajednicom, muzeji posjetiteljima nude sve veći broj sadržaja, ali čini se da bi njihova prezentacija trebala biti »agresivnija« kako bi doprla do što raznorodnije potencijalne publike. Edukacija, usmjerena uglavnom na djecu i učenike, možda jest način odgajanja buduće muzejske publike, ali današnji je problem ponajprije kako »roditelje« dovesti u muzej i kreirati sadržaje koji će ih vezati za taj muzej. Brojne donacije građana i institucija zagrebačkim muzejima pokazuju da prostora i želje za to ne nedostaje. Otvorenje stalnog postava Hrvatskoga školskog muzeja svakako je važan događaj u hrvatskoj muzejskoj zajednici, osobito u uvjetima kada još uvijek određen broj muzeja nema zadovoljavajući prostor za prezentaciju svojih bogatih fundusa. Prema događajima u prethodnoj godini, čini se da je Hrvatski športski muzej sve bliži rješenju tog problema. Valja također spomenuti i rekonstrukciju galerije Tehničkog muzeja i brojne restauratorsko-konzervatorske radove na građi iz stalnog postava, iako time prostorni problemi tog muzeja nisu riješeni.

Revizija fundusa što su je proteklih nekoliko godina proveli svi hrvatski muzeji pridonijela je definiranju i redefiniranju nekih zbirki te je bila dobrim temeljem za sređivanje dokumentacije o građi.

Razmatrajući muzejsku djelatnost prema pojedinim odrednicama, za većinu muzeja i poslova mogli bismo samo ponoviti ono što je rečeno u predgovorima prethodnih *Izvješća*. Kako dosad nije bilo više

riječi o međunarodnoj suradnji i projektima zagrebačkih muzeja, ovom prilikom izdvojit ćemo neke elemente iz tog segmenta djelovanja. Sveobuhvatna globalizacija u kulturi ne nailazi na prepreke i sve je uočljivije da je nužno prožimanje lokalnoga i globalnog djelovanja i na muzejskoj sceni. Da bismo bili prisutni u svijetu, nije nužno biti dijelom megaprojekata i *blockbuster* izložbi. To je svakako poželjno, ali vrijedne su i mnoge manje spektakularne djelatnosti i projekti koji pridonose stjecanju novih iskustava i uspostavi dijaloga, primjerice sudjelovanjem i izlaganjem na kongresima i seminarima, članstvom u međunarodnim stručnim udrugama, stručnim i znanstvenim usavršavanjem u inozemstvu.

Stručno usavršavanje većinom se ostvaruje posjetima srodnim muzejima u Europi, a ovom prilikom izdvojit ćemo one koji su ostvareni uz potporu inozemnih partnera: stručnjaci Tehničkog muzeja, uz potporu British Councila, upoznali su se s radom londonskih tehničkih i znanstvenih muzeja; za četiri stručnjaka Arheološkog muzeja egipatsko je Veleposlanstvo organiziralo studijsko putovanje u Egipat, a po jedna kustosica Muzeja suvremene umjetnosti i Muzeja »Mimara« bile su stipendistice francuske Vlade za strane stručnjake s područja kulture. Muzej za umjetnost i obrt, koji se ističe sustavnim ulaganjem u usavršavanje svojih stručnjaka, omogućio je studijski boravak svojih kustosa u Beču, u Muzeju für Angewandte Kunst, te restauratora u restauratorskoj radionici za tekstil u Padovi. Primjeri su to kako se i u nepovoljnoj financijskoj situaciji mogu pronaći načini kvalitetnog ulaganja u stručnjake.

Uspostavi dijaloga između Hrvatske i svijeta pridonosi i znanstveno usavršavanje u inozemstvu: kustos Arheološkog muzeja za poslijediplomski studij izabrao je London, a kustosica Galerije Klovićevi dvori prijavila je doktorat na pariškoj Sorbonni, s temom umjetničkih veza između Zagreba i Pariza 60-ih godina 20. st.

Suradnja između hrvatskih muzeja i srodnih institucija u inozemstvu uspostavlja se i na drugim područjima stručne djelatnosti: Muzej grada Zagreba niz godina surađuje s njemačkim arheološkim muzejima na restauraciji i konzervaciji građe iskopane na Žumberku, Muzej Turopolja, zajedno sa stručnjacima s Katedre za arheologiju Filozofskog fakulteta

Sveučilišta u Ljubljani, provodi geofizikalna istraživanja lokaliteta u Pokupskom, HT muzej redovito razmjenjuje poštanske marke posredovanjem Svjetskoga poštanskog saveza. Kustosi Arheološkog muzeja u Zagrebu boravili su u Rumunjskoj radi pregleda građe i organizacije izložbe o Dačanima.

Muzej suvremene umjetnosti iz godine u godinu priređuje izložbe poznatih svjetskih umjetnika koji su u žarištu svjetskog zanimanja, ali i organizira prezentiranje domaćih umjetnika u svijetu. Izložbe su često popraćene dodatnim programima — razgovorom s umjetnikom, gostovanjem i predavanjem teoretičara iz zemlje iz koje umjetnik dolazi ili kustosa muzeja s kojim je ostvarena suradnja i koji se tako upoznaju s hrvatskom likovnom scenom, čime se otvaraju mogućnosti predstavljanja naših umjetnika u svijetu. Taj muzej redovito otkupljuje djela inozemnih umjetnika te tako održava kontinuitet popunjavanja svoje vrijedne zbirke internacionalne suvremene umjetnosti.

U sklopu gostujuće francuske izložbe 60 europskih časopisa o arhitekturi u Hrvatskome muzeju arhitekture održan je okrugli stol *Stanje arhitektonske kritike i teorije*, uz sudjelovanje stručnjaka iz pet zemalja. Tako jedan gotov, »upakiran« projekt nije samo preuzet i prezentiran nego je postao podlogom za uspostavu komunikacije unutar struke.

Specifičan način predstavljanja građe i popularizacije rada svojega (vrlo maloga i skromno opremljenoga) muzeja, i to za vrlo široku publiku, Hrvatski željeznički muzej pronašao je u redovitom objavljivanju tekstova (dvojezično) o povijesti hrvatske željeznice, utemeljenih na istraživanju građe muzeja, u željezničkoj reviji dostupnoj na svim međunarodnim linijama.

Muzej grada Zagreba bio je kandidat za nagradu Europski muzej 2000. te su tim povodom kustosi muzeja sudjelovali u radu komiteta i godišnje konferencije European Museum Forum, u sklopu čega su održali prezentaciju muzeja.

Izložbe su, poznato je, javnosti najpoznatiji aspekt muzejske djelatnosti, a kad se održavaju u inozemstvu, onda imaju i zajamčeni publicitet u medijima. Stoga ćemo podsjetiti na neke od njih. Moderna galerija priredila je veliku izložbu Vlahe Bukovca u Pragu, gradu u kojemu je umjetnik djelovao u jednom dijelu života. Galerija Klovićevi dvori, uz stručnu potporu Etnografskog muzeja, organizirala

je izložbu hrvatske etnografske baštine u Povijesnome muzeju u Budimpešti, koja je predstavila reprezentativni izbor građe iz hrvatskih muzeja, a priredile su je stručnjakinje Instituta za etnologiju. Umjetnički paviljon izložbu je ugostio u Hrvatskoj. Klovićevi dvori organizirali su, a vanjska suradnica priredila izložbu hrvatske pomorske baštine u Njemačkoj. Hrvatski muzej naivne umjetnosti gostovao je s izložbom *The Fantastical World of Croatian Native Art* u Museum of Fine Arts u St. Petersburgu na Floridi. Izložbu je vidjelo 50 000 posjetitelja, a o iskustvima stečenim organiziranjem takve izložbe, kustos izložbe održao je predavanje studentima muzeologije.

Projekt HDLU-a *Što, kako i za koga*, čiji je povod bila 150. obljetnica objavljivanja Komunističkog manifesta, a čiju koncepciju i realizaciju potpisuju kustosica Moderne galerije i nezavisne kustosice sjajan je primjer međunarodne suradnje i način na koji se problematiziranjem lokalnoga i regionalnoga uspostavlja globalna komunikacija. Na toj je izložbi, uz domaće umjetnike, sudjelovao i velik broj inozemnih, a cilj projekta bilo je »uspostavljanje kritičke veze među različitim naraštajima umjetnika i iniciranje dijaloga s umjetnicima, kritičarima i teoretičarima iz regije«. O zanimljivosti i aktualnosti projekta govori i činjenica da izložba, na poziv jedne bečke galerije, upravo gostuje u tom gradu.

MDC je u 2000. organizirao predavanje Alfreda Tinoca, profesora muzeologije iz Portugala i predsjednika Međunarodnog komiteta za novu muzeologiju (MINOM), *Uloga nove muzeologije na suvremenog čovjeka — identitet i globalizacija* te predavanje Ingeborg Borgenstierna, *Rad sa slijepim osobama* (Švedska), uz koje je održana i radionica s gluhim i slijepim osobama. Vrijedno je spomenuti i sudjelovanje (Helsinki) konzervatora savjetnika MDC-a u izradi dokumenta *Prema europskoj strategiji preventivne konzervacije*, koji bi trebao biti temeljem za donošenje *Rezolucije o preventivnoj zaštiti* Vijeća Europe.

Ovo je prilika i da se još jedanput podsjetimo da nas je prošle godine napustio dr. Antun Bauer, kolekcionar i donator, utemeljitelj mnogih muzeja i galerija, osnivač MDC-a, začetnik razvoja i studija muzeologije, svestrani znanstvenik i praktičar, humanist uvijek otvoren novome, po čemu će ostati trajan primjer našoj muzejskoj zajednici.

Markita Franulić